

Izbor i transport kliničkih uzoraka odraslih hematoloških pacijenata pod visokim rizikom za IGI

Ssms Živanka Marinković
Klinika za hematologiju KCS

“DIJAGNOZA GLJIVIČNIH INFEKCIJA – OD UZORKA DO REZULTATA”

Edukacija za medicinske sestre i zdravstvene tehničare

Crowne Plaza BEOGRAD, 13.03.2015.

Cilj

- Definicija invazivnih gljivičnih infekcija
- Definicija uzorka
- Vrste uzorka
- Pravilno uzorkovanje i transport uzoraka

GLJIVIČNE INFEKCIJE (GI) prisustvo i razmnožavanje gljiva na/u telu čoveka

P o v r š n e gljivične infekcije

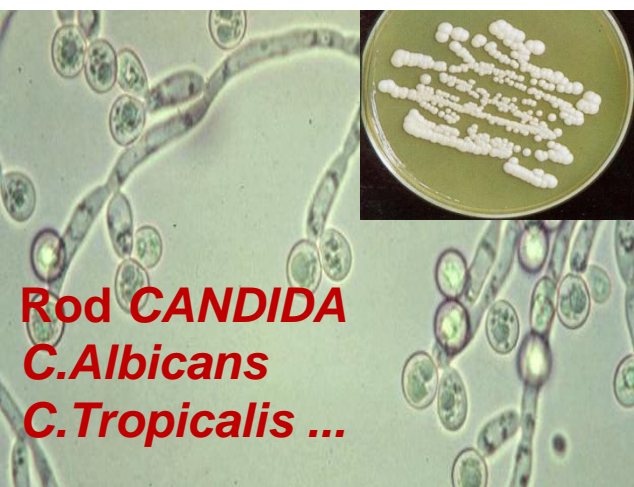
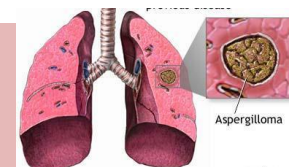
Superficialne
Kutane
Mukokutane

Koža
Sluzokoža
Nok.ploča
Dlaka
Oko
Uho

Invazivne - duboke/sistemske

Lokalizovane
Diseminovane

Pluća
Jetra
Slezina
CNS
Srce
Krv...

← IZAZIVAČI →

FAKTORI ZA NASTANAK IGI

- Hematološki maligniteti
- TMČH
- Transplantacija solidnih organa
- Primena citostatske terapije(neutropenija)
- Primena kortikosteroida
- Primena antibiotika širokog spektra
- Plasiran CVK
- Boravak u jedinicama IN ....

Metode laboratorijske dijagnostike IGI

STANDARDNE MIKOLOŠKE METODE

1. MIKROSKOPSKI PREGLED BOLESNIČKOG MATERIJALA

- *direktni mikroskopski preparat (DMP)*
- *patohistologija (PH)*

2. IZOLACIJA GLJIVA IZ BOLESNIČKOG MATERIJALA

- *mikološka kultura (MK)*

IMUNOLOŠKE METODE

DOKAZIVANJE ANTITELA (At)

DOKAZIVANJE ANTIGENA (Ag)

DOKAZIVANJE BIOMARKERA

MOLEKULARNE METODE

DOKAZIVANJE DNK (PCR)

Uzorak

Svaki materijal koji se može analizirati u mikrobiološkoj laboratoriji

Podela uzoraka

Prema konzistenciji

- Tečni
- Čvrsti

Prema poreklu

- Primarno sterilna regija
- Regija naseljena normalnom florom

Prema učešću pacijenta

- Aktivno učešće pacijenta
- Pasivno učešće pacijenta

Uzorci

Klinički materijal zavisi od lokalizacije procesa

Sputum

Krv

Urin

Feces

Brisevi sluzokoža i
promena na koži

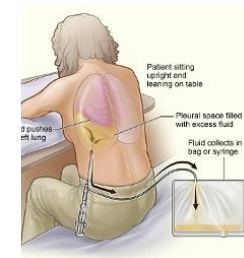
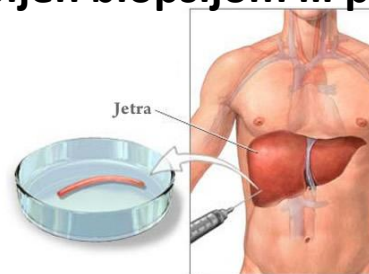

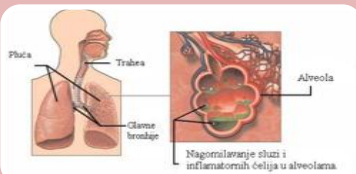
Likvor

skvame sa kože

Materijal dobijen biopsijom ili punkcijom

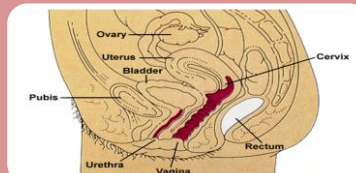

Bris ždrela, nosa, nazofarinksa

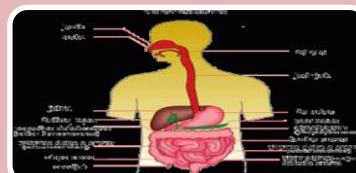
Sputum

BAL, Biopsija pluća

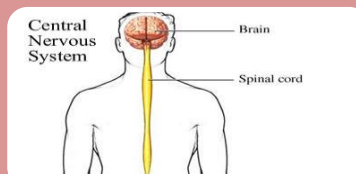
Urin

Bris vagine, cerviksa, uretre

Feces

Rektalni bris

Likvor

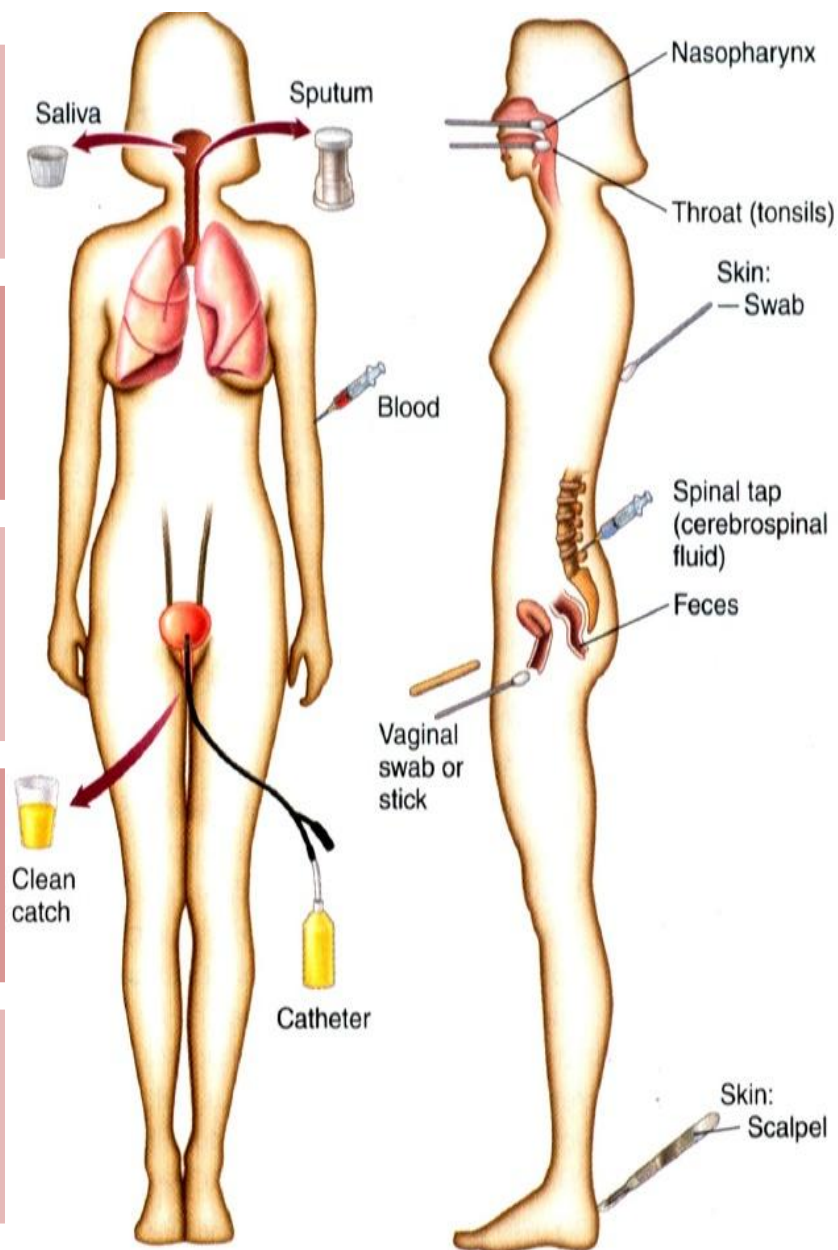

Mikrobiološke analize

Hemokultura

Serološke analize

Dokazivanje Ag i AT

Etape mikrobiološke dijagnostike

Uzimanje materijala

Transport materijala

Obrada materijala

Pravilno
tumačenje rezultata

Pravila uzorkovanja

Pravo mesto

- Bakterijemija -krv
- Respiratorni trakt-sputum

Pravo vreme

- Lokalna inf.- prvi simptomi
- Generalizovane-vrsta i vreme zavise od stadijuma oboljenja
- Pre AB i AM th.

Pravi način

- Odgovarajućim instrumentima
- Izbeći kontaminaciju uzoraka fiziološkom florom

Dovoljna količina i adekvatan broj uzoraka

- Mala količina -lažno neg.rezultat
  - (mali volumen krvi –mali broj bakterija,gljivica)
- 2-3 uzorka

Staviti u odgovarajuće posude-sterilne(uzimati pod sterilnim uslovima)

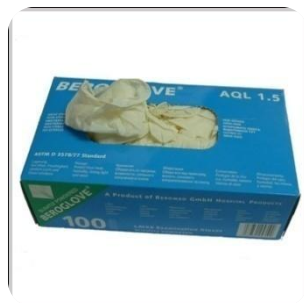
Ispravno obeležiti *Nalepnica* -ime prezime,vrsta uzorka

Sprovodni list -podatke o pacijentu,vrsta uzorka, analiza koja se traži, navesti AB ili AM th.

Pravilano transportovati Odmah,najkasnije do 2 sata
Transportne podloge ...

Uzimanje briseva

- Potreban materijal

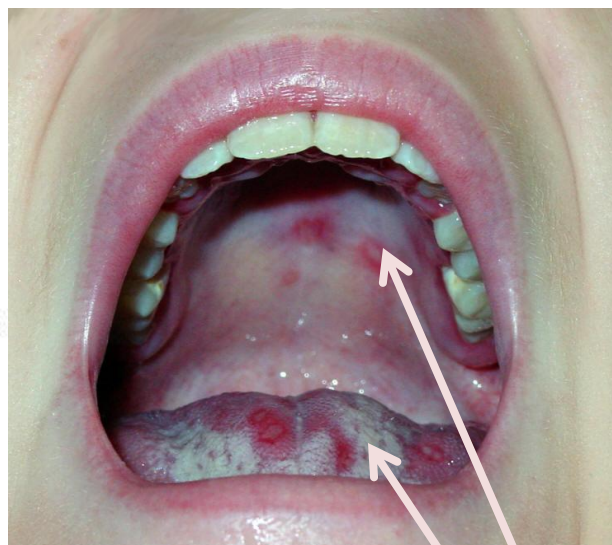
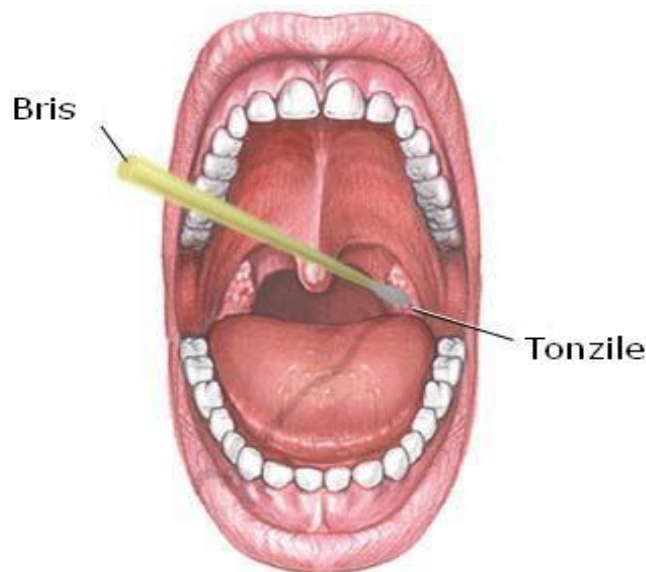
Suvi brisevi -sluznice i mesta sa obilnom sekrecijom
Ovlaženi brisevi -(sterilan NaCl-oskudna sekrecija)

**Pre svake
intervencije**

Bris ždrela

Ujutru - pre doručka, pranja zuba i ispiranja usta
Priprema bolesnika – objasniti proceduru

**Paratonzilarnе regije izbegavajući
kontakt sa drugim delovima
orofarinksa ili unutrašnjom stranom
obraza**

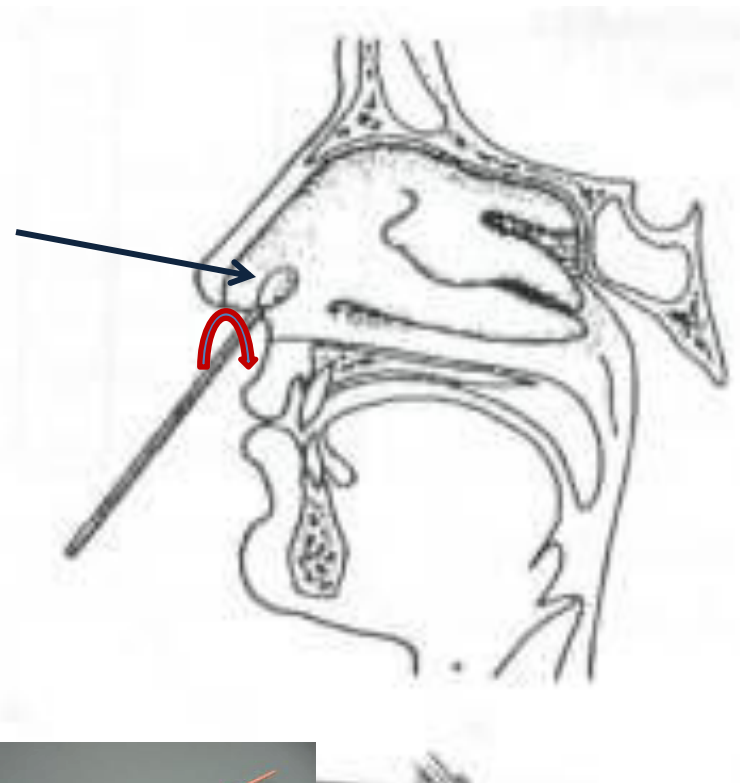
Mesto uzimanja -vidljivo

Bris nosa

Glavu držati ravno

**Ući brisom u vestibulum (prvih 1cm)
pažljivo obrisati sluznicu rotirajućim
pokretima kako bi se upio sekret iz
prednjeg nosnog hodnika**

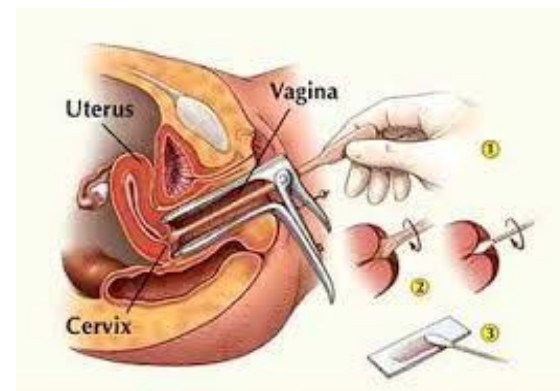
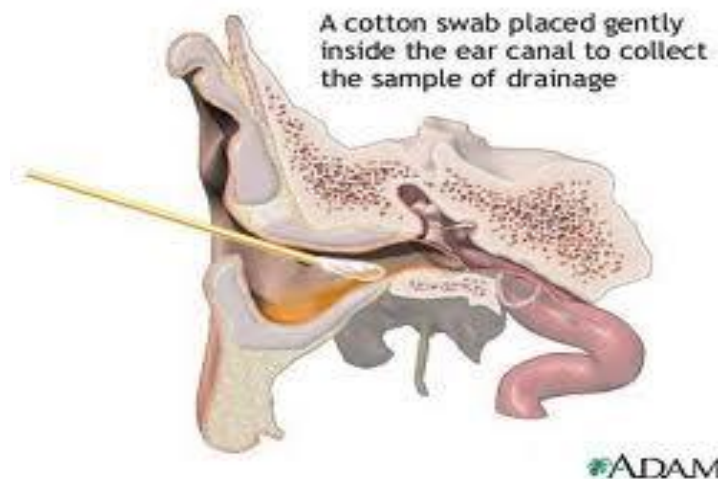
**Bris transportovati u laboratoriju
što pre (max do 2 h)**

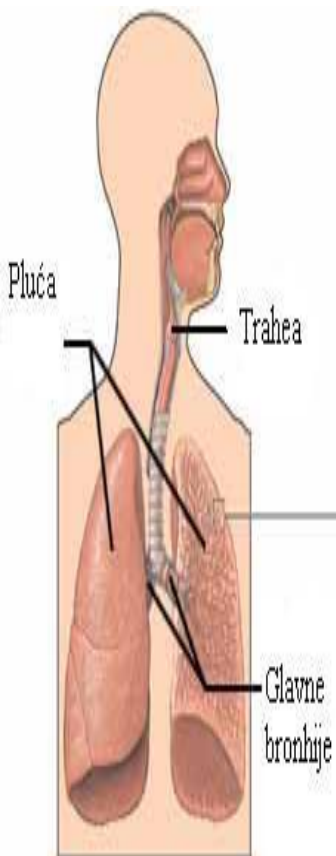
Drugi brisevi

Intertrigo candidiasico

Sputum-iskašljavanje

Jutarnji sputum

Pre doručka i pranja zuba

Ispere usta vodom

Alveola

Dubok udah i iskašljaj iz dubine

Oko 15 ml sputuma

Nagomilavanje sluzi i inflamatornih ćelija u alveolama

Poslati uzorak u laboratoriju

Objasniti proceduru

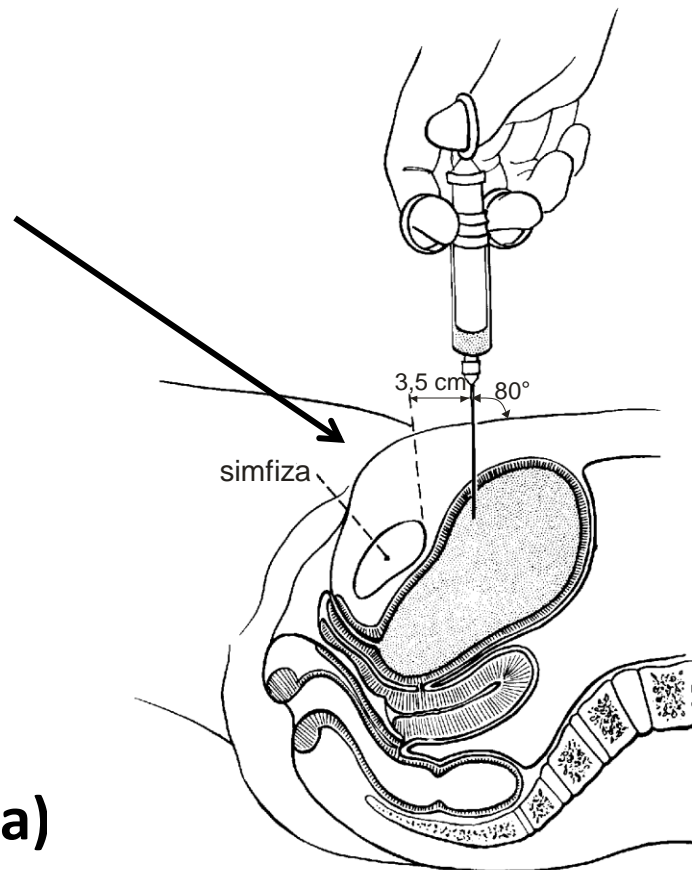

Urinokultura

**Suprapubična punkcija
mokraćne beške**

Kateterizacija

Tehnika srednjeg mlaza (mikcija)

Urinokultura -tehnika srednjeg mlaza

Prvi jutarnji urin → bolesniku objasniti postupak

Female urinary system

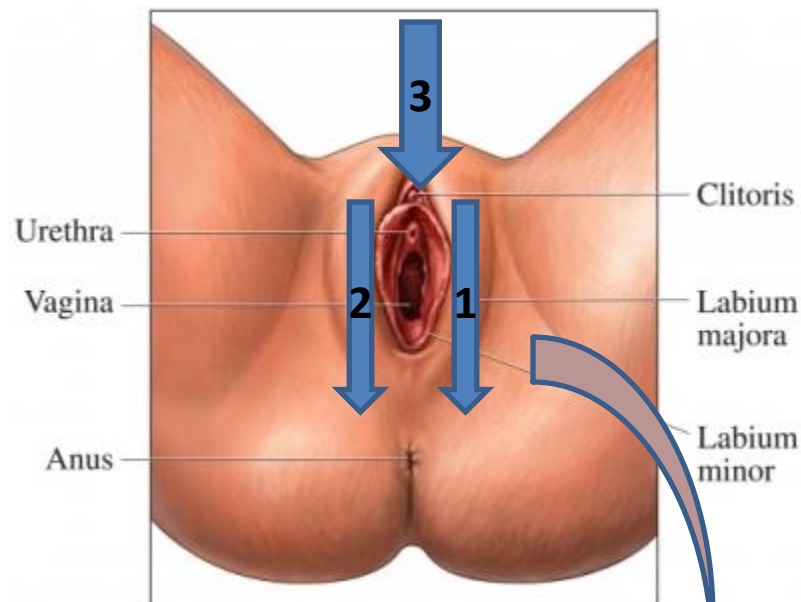

Male urinary system

Srednji mlaz →

Posuda, sapun i voda, peškir
Rukavice
Sterilni tupferi
Povidon jod
Sterilna posuda

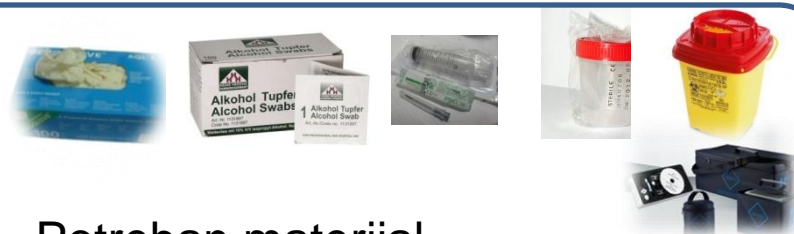

Periuretralna toaleta

- 1 voda i sapun
- 2 tupferi sa jodom

Urinokultura-trajni kateter

Prebrisati alkoholom

Potreban materijal

Punktirati i aspirirati

Klemovati
30 min pre
uzorkovanja

FECES

Posle defekacije

Sterilana ili čista posuda bez tragova dezinficijensa

Uzima se mala količina (oko 5 g)

Posuda sa kašičicom

 ciljano gnojavi, krvavi i sluzavi delovi stolice

Feces što pre transportovati do laboratorije

Do 2h sobna T° (preko tog vremena uzorak se čuva u frižideru)

Uzorkovanje krvi

Mikrobiološke analize

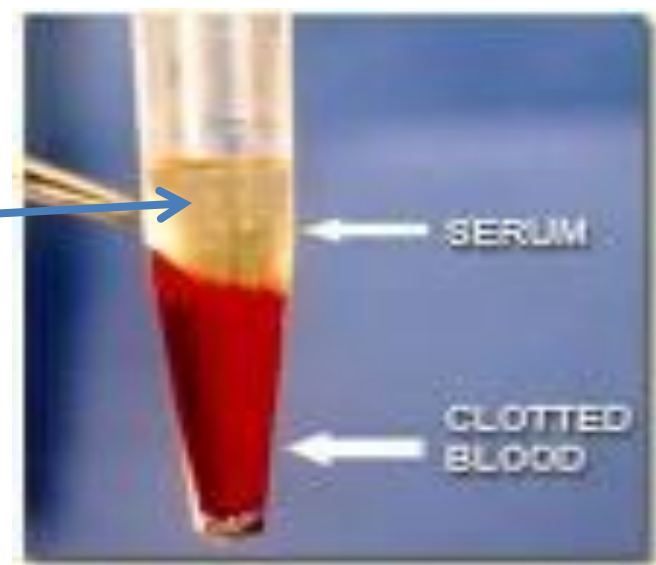
Hemokultura

Izolacija mikroorganizama
iz uzorka krvi

Serološke analize

- Dokazivanje Ag
- Dokazivanje AT

Hemokultura

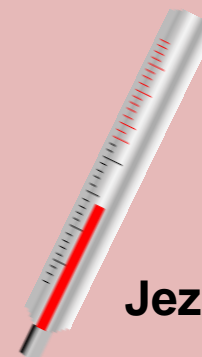
Adekvatna količina

- Odrasli-10-30ml krvi
- Deca-1-5ml krvi

Optimalno

3x/24h tj 2-3/septičnoj epizodi

U trenutku porasta

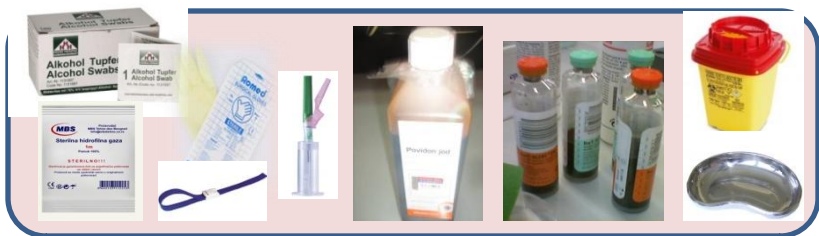

Jeza, drhtavica

Hemokulture različitog sastava
(za anaerobne i aerobne bakterije)
gljive.. →

9 delova hranljive podloge : 1 deo krvi

Obavezna upotreba sterilnih rukavica

1. 70% alkohol
2. 1-2% jod

Delovanje dezinficijensa 1 min

Posle dezinfekcije nema više palpacije

Nakon venepunkcije jodni dezinficijens ukloniti alkoholom

CVK-ne

Sem kod sumnje na sepsu (infekcija CVK)

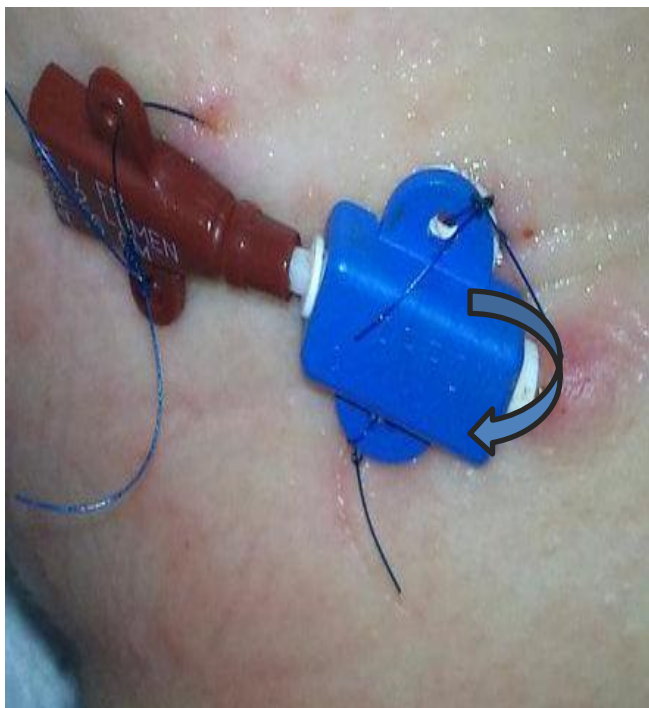

Uzeta krv direktno u bočicu za hemokulturu

Kritična tačka za moguću kontaminaciju uzorka

Vrh katetera

Intravaskularni
Dijalizni

Ubodno mesto očistiti

Sterilnim skalpelom
odseći 3-4cm

Serološke analize

Detekcija Ag i At u serumu bolesnika

Galaktomanan – *Aspergillus* Ag

Manan – *Candida* Ag

Anti-galaktomanan-At

Anti-manan-At

Kada

- FN
- Pre primena Tazocina
- 2- 3 x nedeljno

6-8 ml krvi u epruvetu bez antikoagulansa

Likvor

Pripremiti bolesnika

Pripremiti materijal →

Oko 2 ml

1. citološki pregled
2. mikrobiološki pregled
3. biohemijski pregled

Transportovati odmah u ruci i predati u laboratoriju(37°)

Vreme transporta

Vreme koje protekne od trenutka uzimanja uzorka do trenutka kada uzorak stigne u mikrobiološku laboratoriju.

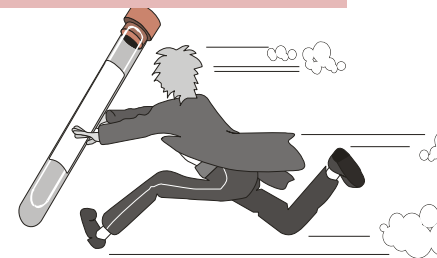
Sačuvati vijabilnost mikroorganizama

Konzervirati međusobne kvantitativne odnose mikroorganizama u uzorku

Zaštita od lomljenja

Brz transport (do 2 h)

Transportni medijum:
prosta hranljiva podloga

Uzorcima moraju biti propisno zatvoreni, zapakovani, ne samo da ne bi došlo do kontaminacije uzoraka već i da osobe koje rukuju materijalom ne bi bile izložene riziku od infekcije

HVALA NA PAŽNJI